

Mente & Manu

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI AJALEHT

*Kevadpäike kui lumevelt tilgutab
ja rüüslasse voolib purad,
mulle kutsuvalt, tungivalt pilgutab
üks ahvatsev rahutuskurat.*

*Käsi pikal ja trotsiv naeratus suul,
la järeljätmatult painab:
Kis tühja siin tünavaal tallas luult,
loaurkas konutad aina!?*

**Kevad saabub täna
kell 15.32**

*Jätkub tuluta paberimäärimist,
küllalt neelatud Tallinna nõge, -
tule, kaame kevade käärimest,
kesel pugevat Pirita jõge.*

Paul Rummo "Kutse" (1954)

Jaani Poska stipendium sündis uuele elule

9. märtsil kirjutasid Tallinna linnapea Jüri Mõis ja Tallinna Tehnikaülikooli rektor Andres Keevallik Tallinna linnavalitsuse saalis alla statuudile, mis taastab TTÜ üliõpilastele Jaani Poska nimelise stipendiumi andmise.

Statuudiga määratakse kindlaks, millise eriala üliõpilastele ja milliste kriteeriumide järgi stipendiumi antakse. Taasavatud stipendiumifondi suuruseks kavandab linnavalitsus 200 000 krooni aastas. Stipendium määratakse üks kord aastas kümnele üliõpilasele. Esimesed stipendiumid jagatakse tallinlastest üliõpilastele juba lähikuudel.

Tegemist on ajaloolise stipendiumiga, mille asutas

ENNE SUUSAPUHKUSELE MINEKUT: Linnapea Jüri Mõis allkirjastas Poska stipendiumifondi statuudi.

Tallinna linnavalitsus 1920. aasta 10. märtsil, kolm päeva pärast Jaani Poska surma, tema kui Tallinna linnapea, väljapaistva riigimehe ja Tartu rahulepingule allakirjutanud Eesti välisministri mälestuse jäädvustamiseks, ja see määrati Tallinna Teh-

nikumi õpilastele.

Tallinna linnavalitsus taastab ajaloolise põhimõtte, mille järgi stipendium antakse Eesti arengu seisukohalt tähtsate erialade üliõpilastele. Stipendiumi kandidaate hakkab esitama Tallinna Tehnikaülikool.

KUST TULEB "MAA SOOL"?: Haridusministeerimi plaan koolitustellimuse nullimisest kolledžites muutis maavanemad mõtlikuks.

Maavanemad maad kuulamas

Teisipäeval, 13. märtsil külastasid Tallinna Tehnikaülikooli ja kohtusid rektoraadi liikmetega Ida-Virumaa maavanem Rein Aidma, Saare maavanem Jüri Saar, Kuressaare linnapea Jaanus Tamkivi koos TTÜ Kuressaare Kolledži direktori Maret Panki ja TTÜ Virumaa Kolledži direktori Ants Soonega. Arutati riikliku koolitustellimuse vähendamise problemaatikat. Eriti raskeks muudab tellimuse vähendamine Kuressaare ja Virumaa Kolledži olukorra. Maavanemad otsustasid teha vastavasisulise pöördumise nii haridus- kui regionaalministrile.

M&M

Nüüd läheb hirmsaks müdinaks

**Tallinna Tehnikaülikooli
õppejõudude korvpalliklubi
50 KAPA æ**

26. aprillil 1951. a toimus TPI tolaeageses võimlas Koplis instituudi korvpallimeistrivõistluste otsustav mäng kahe kaotuseta meeskonna vahel. Vastamisi olid TPI šefluskool Tallinna 2. keskkool ja TPI õppejõud. Koolipoisid küll võitsid (38:31), kuid meistritiitel läks siiski õppejõududele, kuna koolipoisid ei olnud TPI Spordiklubi liikmed.

Kaotus oli siiski niivõrd valus, et sündis õppejõude alustama regulaarseid treeninguid ja seda päeva loetakse TPI õppejõudude korvpallimeeskonna (tulevase KAPA) sünnipäevaks. Tõsist arvestust treeningutest osavõtu ja muude ürituste kohta, samuti regulaarseid aastakoosolekuid alustati kümme aastat hiljem - 1961. a. KAPA liikmeskonna praeguse kehtiv arvestus sai alguse 1963. a., kui kõikidele anti kindlad rinnanumbrid. Oma nime sai KAPA 1967. a. (ristiisa nr. 7-Vello Volt) kreeka tähestiku kümnenda tähe æ (kapa) järgi. Algidee kohaselt pidid esimesed üheksa tähte kuu-luma üliõpilasmeeskondadele.

KAPA "isaks" loevad kõik kapakad üksmeelselt HARRI ERMi (nr. 15), kes nimetas end tagasihoidlikult asjuriiks ehk asjaajajaks. Tema entusiasmi ja energia KAPA asjade ajamisel on jäädud ületamatuks. Lisaks majandusajadele jätkus tal inspiratsiooni ka KAPA-teemaliste luuletuste sepistamisel. Alljärgnev salm on valminud TPI õppejõu, tuntud värsimeistri Otto Rootsi kaasabil. Sel ajal toimusid treeningud Kopli hoone ülakorruse võimlas, mille all asus suur loengu-auditoorium:

*Nüüd läheb hirmsaks müdinaks,
pall lendab siia-sinna.
Et tudengid, kes loengul all,
pead hirmust tõstavad
ning kaovad joostes linna!
Vaid vana lektor teab,
mis toimub üleval:
"Ei ähvarda siin surm,
ei keegi tapa -
on lihtsalt kolmapäev
ja võimlas mängib KAPA!"*

Juba asutamise peale ei piirdutud üksnes korvpalliga. Osaleti ka muudel sportlikel üritustel, nagu ujumispäevad, suusapäevad Aegviidus ja Käärikul ja muud. Iga kapakas pidi olema oma töökohal tervete ja sportlike eluviiside propageerijaks. Sama nõue kehtib tänapäevani.

Alates 1991. aastast on KAPA juriidiline isik, oma põhikirja ja kodukorraga. Regulaarselt on valitud presidente ja juhatust (nn. "hallpead"). KAPA esimene president oli Andres Keevallik (1991), teine - Jüri Tanner (1993), kolmas - Aadu Paist (1996) ja neljas - Kaido Hääl (2000).

KAPA statistilised andmed on väga "tolerantsed":
- vanim kapakas on 73-ne (nr.6), noorim 31-aastane (nr.78), keskmine vanus 57 aastat (nr.30);
- pikim 192 cm (nr.34), lühim 164 cm (nr.25), keskmine 179 cm (nr.35);

Mida on KAPA andnud kapakatele?

Nr 62 (47-aastane):

Mida on KAPA andnud: ... kõvasti nalja ja naeru, kütunarliigese nihestuse, N-muhku ja sinikat ning 7,5 kg kehakaalu.

Mida on KAPA võtnud: ... märkimisväärselt vähe aega ja raha, nii et laseme jõuga edasi!

Laupäeval, 24. märtsil peab Kapa juubeliturniiri ning pidu. Püsigu ikka terves kehas terve vaim!

KAPA klubi nimel
KAIDO HÄÄL
president

Täpsem statistika ja pildid meie internetiväljaandes.

M&M

In medias res

Asja juurde

Parimad jõuavad... muuseumisse

Urmi Reinde
muuseumi juhataja

Kõigile kaunist kevade algust ja tervisi teisest ilmast! Muuseum on unustatud asjade kogu, ammu tehtud tegude mäletaja ja enne meid elanud inimeste elutöö varamu. On see ju meie jaoks justkui teine ilm. Saan aru, et õppejõud õpetavad, üliõpilased õpivad, teadlased teevad teadust ja juhivad juhivad-vastutavad. See kõik on meie tänases päevas kiire, närviline, probleemiderohke tegevus. Kuid kuhu me jõuame?

Minu ametikoht nõuab vastust – me jõuame muuseumisse?! Vähemalt parimatele inimestele ja tähelepanuväärsetele asjadele on saanud ja saab edaspidi osaks au veeta oma eksistents, olgu maine või ebamaine, pärast suurt elulist mobiilsust muuseumis. Seda tänu Tehnikaülikooli entusiastidele ja juhtkonnale, kes omal ajal pidasid vajalikuks pealtnäha absoluutselt mittevajaliku instantsi loomist ülikooli põhitegevuse kõrvale. See juhtus 22. märtsil 1971. aastal, mil ilmus "TPI rektori käskkirj TPI muuseumi teadusliku nõukogu moodustamise kohta". Seda kuupäeva peamegi tänase muuseumi (asukohaga Arvutuskeskuse majas, Raja t 15) asutamiseks. Rektor oli siis Agu Aarna.

1972. aastal sai muuseum ruumid Lai t 5, vanalinnas, kus tollal asus ka meie raamatukogu. Ruumide remont ja täielik väljaehitamine võttis aega veel õige mitu aastat, ja kogu tegevus toimus ärksa juhataja Aime Roose eestvõttel. 1973. aastal korraldas muuseum esimese näituse Mustamäe raamatukogu koridoris, eksponeeriti fotosid ja dokumente TPI ajaloost. Juba korralik ekspositsioon telliti tollaselt kunstikombinaadilt ARS ja see saadi valmis TPI 50. aastapäevaks. 1. oktoobril 1986 avati väljapanek kogupinnal 92 ruutmeetrit. Samal ajal oli põhifondi majutamiseks muuseumi kasutada 16-ruutmeetrine ruum. Osa asju hoiti aga kusagil õuepealses garaažis. See kõik oli kaugel ideaalsest, aga praegu tagasi vaadates võib öelda, et need olid muuseumi hiilgeajad.

1993 tagastati väärtuslik vanalinnakinnistu riiklikku poliitikat järgides õigusjärgsele omanikule, kelleks muide oli 87aastane Riia kloostri resideeriv nunn, kes maise elu kohta mäletas midagi viimati umbes aastast 1927. Tehnikaülikooli juhtkond kaotas lootuse temaga kokkuleppele jõuda. Raamatukogu lükati kiirkorras ühiselamusse, muuseum aga arvutuskeskusesse 83 ruutmeetri (ilma fondiruumita), kus täna paiknemegi.

Endise hiilguse taastamiseks vajab muuseum ülikooli põhimõtelist taset. Võimatut ei ole tänapäeva Eestis mitte midagi. Meie fond on eelviimase juhataja Peep Sillaotsa käe all kasvanud arvestatavaks – ligi 19 000 ühikut, millest üle 11 000 on fotod alates tsariajast. See vara on kallid ja meil pole õigust lasta sel hävida.

Avaldan siinkohal üleskutse, mis esimest korda ilmus TTÜ ajalehes 7. märtsil 1973. Palume heita pilk oma koduarhiivi ja ajalehe väljalõigete kausta, ehk leidub seal midagi vajalikku meie muuseumi jaoks!

Allakirjutanu lühikese museoloogilise karjääri jooksul jõudsin tuvastada, et muuseum poleks jõudnud tänasesse päeva, kui poleks olnud tulehoidjaid: Imbi Kaasik, Vahur Mägi, Meida Jalast, Endel Uus, Jüri Tanner, Kuulo Vimmsaare. Huvi on tundnud Tiit Metusala, Valdek Mikkal... Ka rektor Andres Keevallik on avaldanud muuseumile kui ülikooli prestiiži ühele osale selget poolehoidu.

30aastaselt muuseumil on kõva vundament. Kas katuseni jõuame, on tänaste tegijate otsustada, sest seinad tahavad ju ladumist.

M&M

Toimetus & kontakt

Tallinna Tehnikaülikooli ajaleht *Mente et Manu*

Vastutav väljaandja	Olavi Pihlamägi	19086 Tallinn, Ehitajate tee 5 (I-108)
	tel 620 3590	faks 620 3591
Toimetaja	Mart Ummelas	e-mail: martu@staff.ttu.ee
	tel 620 3615	www.ttu.ee/ajaleht/
Küljendaja	Reimo Leedjärv	

M&M

Teised meist

Sellesse aastasse on mahtunud väga palju

"Estonija" 14. märtsi numbris ilmus TTÜ rektori professor Andres Keevalliku intervjuu, mille ta andis ajalehe seoses esimese aasta möödumisega rektoriaamistisse astumisest. Vahendame sellest osa.

Rektor Andres Keevallik vastab alustuseks küsimusele, kas uuesehituste ja renoveerimise ehk siis ainelise baasi tugevdamise kõrvalt on jäänud ruumi ka õppe- ja teadustegevuse arendamiseks.

Alustagem sellest, et riiklikul tasandil on võetud vastu tähtis otsus suurendada tehnika- ja tehnoloogia-sfääris arendus-, innovatsiooni- ning juurutustegevusele minevaid summasid. Kui praegu eraldatakse selleks 0,5%, siis järgmisel aastal peab see moodustama 1,2% ja 2004. a. 1,7% SKPst. Kasv oleks kolme ja poole kordne. Nende eesmärkide praktiliseks realiseerimiseks on majandusministri juurde loodud tehnoloogiaagentuur, TTÜ ja Tartu Ülikooli juures aga tehnoloogiakeskused.

Agentuur kogub operatiivset infot selle kohta, mis on ühiskonna vajadused, kuidas on võimalik uusi lahendusi evitada ja juurutada, ülikoolid aga saavad konkursi korras tellimusi nendes projektides osalemiseks. Selle strateegiliselt tähtsa läbimurde võibki lugeda möödunud aasta olulisemate saavutuste hulka. Oleme nende otsuste tegemisel osalenud ja aidanud neid "läbi suruda".

TTÜ tehnoloogiakeskuse loomine on lähima aja ülesanne, esialgu on aga edukalt tööd alustanud uus teadus- ja arendusosakond, mis tegeleb tellimuste hankimisega teadus- ja uurimistöodele. Me viime neid plaane ellu laial rindel, sest see annab meile võimaluse mitte loota üksnes riiklikule finantseerimisele, vaid ka ise teenida ning julgelt laenu võtta. See tähendab, tegutseda vastavalt nüüdisaegsele, USAs ja Euroopas omaks võetud tehnikauülikoolide arengustrategiale, mille oluliseks osaks on ettevõtlustegevus.

Oluliseks eeliseks teadustegevuse arendamisele on seegi, et nüüd kuuluvad TTÜ koosseisu kuus endist Teaduste Akadeemia instituuti, mis loovad kõrge potentsiaali ja väga laialdased võimalused. Sellel alusel viime lõpule tehnoloogiapargi rajamise, millest aastaid on vaid kõneldud. Lisaks saame nende instituutide potentsiaali kasutada uue peatselt avatava loodusteaduskonna töös.

Kas võime kõnelda sellega seoses üliõpilaste arvu kasvust?

Vastuvõtu suurenemine sõltub märksa objektiivsematest põhjustest ja otsustest, mida langetatakse valitsustasemel. Ehkki siingi on täheldatavad positiivsed märgid: selle taustal, et teiste kõrgkoolide riiklik tellimus väheneb tänava 15-20%, oli miinus meie jaoks vaid 2-3%. Siiski ei too ilmselt riigielarveliste kohtade juurdeolek uude teaduskonda kaasa üliõpilaste arvu kasvu, küll aga võimaldab suurendada pakutavate erialade arvu.

Mis aga puutub riigieelarve väliste kohtade arvu kasvu, siis siin on peagi oodata muutusi.

Nimetatut võib juba vist pidada saavutuseks õppetöös?

Jah! Ja selleski osas tuleks alustada muutustest materiaalses baasis. Eelmise aastaga uuendasime täielikult arvutuskeskuse, vahetasime välja praktiliselt kõik personaalarvutid, sealhulgas arvutiklassides. Tüdengid töötavad praegu kõige kaasaegsema tehnikaga.

Olulisim otsus õppetöö alal on aga tagasipöördumine väärtuslike õppe- ja aastase koolituse, mida viimase kümne jooksul nii tulise propageeriti ja juurutati, ei suuda siiski anda täisväärtuslikku inseneri-ettevalmistust. Seda tagasipöördumist ei tule võtta aga samana tagasi. Tulevad uued, tänapäevased õppekavad, mis võttavad arvesse nende erialade spetsiifika, mille järele Eesti praegu suurimat vajadust tunneb. Põhitähelepanu osutatakse aga õpetuse kvaliteedile.

Koolituse kvaliteedi tõstmisele aga nõuab uut lähenemist õppejõudude ettevalmistamisele. Seoses sellega oleme välja töötanud uue, väga tõsise programmi üliõpilaste edasise õppe korraldamiseks magistrantuuris ja doktorantuuris.

Filmi "Moskva pisaraise ei usu" kangalana ütles, et raske on korraldada kolme inimese tööd. Kui oled kolmega hakkama saanud, siis pole enam oluline, kui palju sul on alluvaid - kolmkümmend või kolm tuhat.

Olen temaga täiesti nõus. Ent mul on sellele väitele omalt poolt üht-teist lisada. Et efektiivselt juhtida suurt kollektiivi (meie ülikoolis on kokku üle kümne tuhande üliõpilase ja töötaja), tuleb rakendada võimu delegerimise printsiipi. See tähendab kaasata juhtimisse rohkem inimesi, jagades vastutuspiirkondi. Et probleeme ei lahendataks vaid rektoradi tasemel.

Ja veel - pöördudes tagasi meeskonna valiku juurde. Ülikoolide juhtkonna moodustavad tavaliselt teadusliku mõtteviisiga inimesed, kes on üles kasvatatud oma kollektiivis. Minu jaoks aga oli märkimisväärseks kogemuseks kolmeaastane töö Ühispinga asepresidendina, see andis mulle palju väärtuslikku, sellist, mida pole võimalik saada akadeemilises keskkonnas. Seetõttu ka uute inimeste nimetamisel ametikohtadele ei piirdunud me vaid väärivate oma kollektiivi liikmetega, vaid kaasime inimesi kõrvalt. Nõnda tuli meie haldusdirektor Peep Jonas ärimaailmast ja saab täna oma ülesannetega suurepäraselt hakkama. Või rektori nõunik prof Jaak Leimann? Võib vaid ette kujutada, kui kasulikud ülikooli jaoks on tema kunagised majandusministri kogemused.

Rektor Andres Keevallik kõneles oma esimesest rektoriaastast 15. märtsil ka Vikerraadios.

Tõlkinud
Mart Ummelas